

Sent: Friday, March 06, 2009 7:38 AM
Subject: Re: Grobiste Hrascan

"Barbarin rov" i u Međimurju

U rekonstrukcija nasipa na potezu Gornje Hrašćan - Trnovec u Međimurskoj županiji

Na četiri mjesta pronađene ljudske kosti

Na dobivenu informaciju, u četvrtak, 05. ožujka 2009. godine, o iskopu ljudskih kostiju na grobištu "Sep" u Gornjem Hrašćanu u Međimurju, općina Nedelišće, Međimurska županija, grobište su posjetili članovi Društva za obilježavanje grobišta ratnih i poratnih žrtava iz Varaždina i Čakovca, a u obilasku lokacija iskopanih kostiju bio je i Alfred Obranić, predsjednik središnjice Hrvatskog društva političkih zatvorenika iz Zagreba.

Ispred Društva u posjetu grobištu bili su članovi Društva, Stjepan Jovan, Josip Kolarić i Franjo Talan, a mjesta na kojima su iskopane kosti posjetiteljima je pokazao Josip Domitar voditelj gradilišta varaždinske Vodogradnje, tvrtke koja obavlja radove na rekonstrukciji i premještanju dijela nasipa.

Pronađene kosti nalaze se na oko 183 metra nadmorske visine, na slijedećim pozicijama, N 46 ? 22' 23," i E 016 ? 19' 38,7", druga lokacija je N 46 ? 22' 23,2" i E 016 ? 19' i 37,8 ", pronađeno zubalo, treća lokacija je N 46 ? 22' 23,5" i E 016 ? 19' i 37,1" , a četvrta lokacija je N 46 ? 22' 23,8" i E 016 ? 19' i 36,6".

Prema dosadašnjim istraživanjima na području Međimurja, koje je za vrijeme Drugog svjetskog rata bilo pod okupacijom Mađarske nalaze se tri grobišta. To je grobište Ksajpa u Šenkovcu kod Čakovca, koje je nastalo u poratnim danima 1945. godine, a prema izjavama svjedoka žrtve su na to grobište dovožene iz starog grada Zrinskih iz Čakovca koji je vlasti u poratnom razdoblju rabila za zatvaranje i progon ljudi. Uglavnom su proganjeni ljudi koji su za vrijeme rata obnašali vlast u Međimurju, a tu su komunisti zatvorili i vratišinskog župnika Hinka Krodera, koji je životom stradao u poratnim progonima vjernika i službenika katoličke crkve u Hrvatskoj. Grobište Repova šuma u Štrigovi nastalo je također u poratnim progonima vlasti. **I to potkraj ožujka 1947. godine**, a u to doba je u progonima imućnijih seljaka i drukčije mislećeg stanovništva, od pripadnika Udbe i KNOJ-a, u gornjem Međimurju poubijane tridesetak ljudi, koji su zakopani u Repovu šumu nedaleko groblja.

Prema izjavama svjedoka grobište "Sep u Gornjem Hrašćanu" nastalo je potkraj mjeseca lipnja 1945. godine, a žrtve su na ovo stratište dovožene iz smjera Varaždina, koji je u to doba bio jedno od središta iz kojeg su se u raznim smjerovima odvozila ljudi na likvidacije. Tako je u prvim danima nakon završetka rata 1945. godine, iz svojih domova i logora koji su uspostavljeni u gradu i okolici odvedeno nekoliko stotina ljudi, a nakon oslobođenja žrtve su odvožene u rovove na područje Dravske šume kod Varaždina, u kasnijem razdoblju tijelima žrtava popunjavana su i ostala danas poznata masovna grobišta. Tako su nastajala grobišta Kolnjak i Zamlaka, Pancerica u Virje Otoku i Sep u Gornjem Hrašćanu, Drvarićeva šuma u Tužnome.

U prošlosti je rijeka Drava često plavila okolno područje, a kod izlivanja iz korita podjednako je ugrožavala naselja i polja s lijeve i desne strane svojeg toka. Da bi se stanovništvo spasilo od izlivanja nekad hirovite i vodom bogate rijeke sagrađeni su obrambeni nasipi koji su trebali štititi naselja od poplave.

Na početku Drugog svjetskog rata Međimurje je okupirala mađarska vojska. Potkraj rata iskopani su rovovi u sagrađenom nasipu koji su trebali služiti za eventualnu obranu s prostora Nezavisne Države Hrvatske, a nakon rata poratna vlast iste je koristila kako bi u njih pokopala ljude koje je likvidirala u masovnim ubojstvima koja su uslijedila po preuzimanju vlasti. Na grobište Sep svoje žrtve partizani su kamionima dovozili iz smjera Varaždina, u noćnim satima potkraj mjeseca lipnja. Kako je u Varaždinu, nakon "oslobođenja" bilo nekoliko logora, a i zatvori OZN-e nalazili su se na nekoliko mjesta, teško je reći s koje su lokacije žrtve grobišta Sep na stratište dovezene, ali se sa sigurnošću može tvrditi da je mjesto za likvidacije morao preporučiti netko tko je dobro poznao teren i koji je za iskopane rovove u Sepu znao.

Sagrađeni nasipi protežu se u duljini od nekoliko kilometara, prema izjavama svjedoka, nedaleko od postavljenog spomen križa, koje je Društvo za obilježavanje grobišta postavilo 2001. godine, pastiri su drugi dan, nakon noćnih likvidaciji naišli na jednog preživjelog koji je ubrzo i umro. Spomen križ postavljen je nekoliko stotina metara istočnije od pronađenih kostiju, a svake godine na Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, 5. kolovoza, Društva za obilježavanje grobišta ratnih i popratnih žrtava priređuje komemoraciju, a zapažen govor na prošlogodišnjoj komemoraciji održao je i zaljubljenik u povijest Međimurja, slobodno mogu reći, jedan od najvećih sinova ove prelijepa Županije, prof. dr. Zvonimir Bartolić, hvala mu. Tom prilikom novopostavljenim križ blagoslovio je vlč. Stjepan Markušić, župnik iz Macinca, koji pokriva i područje naselja Gornji Hrašćan.

Na samoj komemoraciji, na Sepu, u uvodnom dijelu prisutni su predvođeni članovima zbora župe Macinec, koji je nastupio pod vodstvom orguljašice i voditeljice zbora, prof. Ivane Krznar, otpjevali hrvatsku himnu Lijepa naša domovino, a nakon toga u ime općine Nedelišće prisutne je pozdravio Vitomir Kirić, zamjenik načelnika općine. U svom govoru je rekao: *Na ovaj veliki dan za Hrvatsku, na Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, na Dan hrvatskih branitelja okupili smo se ovdje na ovom grobištu, mogli bismo prije reći na jednom stratištu. Ono nije vezano uz Domovinski rat, ali je vezano uz Hrvatsku, uz nebrojene žrtve koje je Hrvatska dala u prošlim vremenima. Ja imam sreću da nisam rođen u to doba, zato nije na meni da nekoga sudim ili da nekoga branim, ali znam jedino da su sve ove žrtve koje su ovdje na ovom hrašćanskom sep pokopane bile ubijene mučki, bez suđenja, bez mogućnosti obrane. Ako je bilo sve u redu, kako je ondašnja vlast to željela prikazati, zašto ih je noć progutala, zašto nisu imali dostojan pogreb, zašto nisu pokopani kao ljudi. To je ono minimalno što zaslužuju. Mislim da će o tim vremenima nešto više govoriti uzvanici na ovoj komemoraciji. Ja vam u ime Poglavarstva i Vijeća općine Nedelišće, kao i u ime Vijeća mjesnog odbora naselja Gornji Hrašćan, zahvaljujem što ste našli vremena i došli na ovo grobište, kako bismo položili vijence i zapalili svijeće.* - rekao je u pozdravnom obraćanju zamjenika načelnika Kirić. U ime Društva za obilježavanje grobišta iz Čakovca prisutne je pozdravio Josip Kolarić iz Belice, koji je rekao: *Poštovane gospođe i gospodo, dragi prijatelji!*

Znakovit je današnji datum. Prije svega on je dan pobjede hrvatske vojske nad silama što su desetljećima sprečavale našu slobodu i samostalnost. On je i dan domovinske zahvalnosti, dan u kojem se sjećamo svih onih čija je žrtva života ugrađena kao zavjet ljubavi u temelje hrvatske državnosti. Iz zahvalnosti i štovanja prema nedužnim žrtvama iz lipnja 1945 godine, mučki poubijanim i zakopanim u bivšim rovovima ovog nasipa, mi smo danas ovdje okupljeni. Sjećajući se ovih nesretnika čija imena ne znamo, ponovno svjedočimo s koliko se patnje i stradanja stvorila država Hrvatska.

Nakon trideset godina odležanih u američkim zatvorima da bi upozorio svijet na hrvatsku situaciju, u domovinu se vratio Zvonko Bušić. Domoljub ili terorista? Presudite sami, ali prethodno poslušajte njegove riječi prilikom dolaska u Hrvatsku; Još bih jednom sve prošao za samo jedan dan hrvatske slobode. U Hagu se i danas sudi časnom hrvatskom generalu Anti Gotovini.

Ipak sve naše žrtve nisu ostale uzaludne, Domovina je stvarnost koju živimo, ljubav zbog koje smo stoljećima istrajavali i vjera, da kroz sve ovo više nikad nećemo morati prolaziti.

Bože, hvala ti za sve ove hrvatske mučenike, molimo za spokoj njihovih duša i za vječno svijetlo slobode i mira domovine naše Hrvatske !

O aktivnostima Društva na obilježavanju grobišta i utvrđivanju žrtava ratnog i poratnog razdoblja Drugog svjetskog rata govorio je predsjednik Društva Franjo Talan, koji je između ostalog rekao - Prvo Vas najsrdačnije pozdravljam i zahvaljujem što ste odvojili dio vremena kako bismo zajedno odali počast žrtvama koje su potkraj lipnja 1945. godine ovdje poubijane i pokopane. Također svima čestitam Dan pobjede i domovinske zahvalnosti kao i Dan branitelja.

Žrtve pokopane tu u ovome nasipu, do ovog stratišta dovožene su u noćnim satima iz smjera Varaždina i tu ubijane. Na njihovom posljednjem počivalištu godinama i desetljećima nitko nije zapalio svijeću, a i mjesto njihovog stradanja godinama je bilo neobilježeno i prešućeno. Još ima živih svjedoka koji se sjećaju tih događaja, koji su na neki način u njima i sudjelovali, uglavnom kod zakapanja.

Svojedobno je, prof Zvonimir Šeparović, u uvodnom izlaganju na jednom od održanih žrtvoslovnih kongresa ustvrdio kako je u dvadesetom stoljeću u svijetu od raznih sukoba i ratova kao i od terora totalitarnih sistema prošlog stoljeća poginulo i poubijano 180 milijuna ljudi, 100 milijuna od komunizma, 50 milijuna od fašizma (nacizma) i 30 milijuna od raznih diktatorskih režima. I Hrvatska je bila dio prostora na kojem su se ta zla događala. Osamostaljenjem Hrvatske Sabor Republike Hrvatske osnovao je Komisiju za utvrđivanje žrtava ratnog i poratnog razdoblja Drugog svjetskog rata. Zadatak Komisije bio je utvrđivanje žrtava i obilježavanje grobišta i masovnih stratišta pa je tako popisano više od 260 tisuća stradalih te je na području Hrvatske evidentirano i preko 600 stratišta, a masovne likvidacije nakon Drugog svjetskog rata uslijedile su i u danas susjednim državama, posebno u Sloveniji i Bosni i Hercegovini. Za vrijeme rada Komisije evidentirano je na području Varaždinske i Međimurske preko šest tisuća žrtava, a u to doba na ovom prostoru registrirano je i preko pedeset grobišta. Na žalost početkom 2000 godine Komisija je prestala s radom te smo u cilju nastavka istraživanja i obilježavanja grobišta u jesen te godine osnovali Društvo za obilježavanje grobišta ratnih i poratnih žrtava.

Kao udruga prvo grobište koje smo obilježili spomen križem upravo je ovo tu, to je bilo 2001. godine, a nakon toga spomen križem obilježena su i grobišta u Štrigovi, na Ksajpi u Šenkovcu i grobište Dravska šuma Varaždin, najveće grobište na ovom području. Spomen križem obilježeno je i grobište u Kućanu Ludbreškome kao i stratište u Leskovcu kod Varaždinskih Toplica i grobište u šumi Gaj u Strmcu u općini Petrijanec, a u spomen na prešućene hrvatske žrtve u Čukovcu kod Ludbrega podignut je spomen križ. Ove godine Društvo je organiziralo komemoracije i sjećanje na žrtve grobišta Štrigova, Gaj Strmec Podravski, Dravska šuma Varaždin, PancERICA Virje Otok gdje se tradicionalno u sagrađenoj spomen kapeli na drugu nedjelju lipnja služi misa zadušnica, pomolili smo se za žrtve grobišta Ksajpa, danas smo ovdje, a u planu je završetak spomen obilježja u Vratišincu dok je spomen na stradale u Leskovcu svake godine potkraj mjeseca rujna u župi Svibovec kod V. Toplice. Članovi udruge sudjeluju i na komemoracijama koje organiziraju ostale udruge, tako smo svake godine prisutni na Bleiburgu i na jednom grobištu u Sloveniji, do sada smo obišli stratišta u Kočevskom rogu, bili na grobištu Barbarin rov i Teharje, a spomen na žrtve grobišta Tezno dio je naših redovitih aktivnosti, kao i sjećanja na stradale u Macelju, Jazovci, i grobištu Drvarićeva šuma kod Tužnog. Na utvrđivanju žrtava surađujemo s brojnim institucijama i društvima u Hrvatskoj i u inozemstvu. Tako surađujemo sa Društvom za ureditev zamolčanih grobov iz Ljubljane, osnovane su podružnice u Virovitici i u Sloveniji, a u cilju prikupljanja podataka o stradalim američkim pilotima u travnu ove godine posjetili su nas i predstavnici vojske SAD-a koji žele posmrtno ostatke svojih vojnika, uglavnom poginulih pilota, prenijeti u Ameriku. Upitati nam se gdje je Hrvatska u brizi za žrtve svojeg naroda?

Želja nam je da i ostala poznata grobišta odgovarajućim znakom obilježimo, a pomoću putokaznih oznaka i ostalima na njih ukažemo. Ove godine tako smo uspjeli, uz pomoć općine

Cestica, uz državnu i županijske ceste označiti grobišta Pancerica u Virje Otoku i grobište Križara u Lovrečanu.

Prvi križ kojeg smo ovdje postavili bio je iz jelove građe i nije bio dugog vijeka, srušio ga je vjetar. Za pomoć smo zamolili obitelj Dragice i Darka Zamuda iz Hrašćana koja je križa napravila besplatno, a stolarska radionica poklonila je i drvo i sav materijal za izradu križa. Ostajem zahvalan i svim članovima Društva i ostalima koji su pomogli u postavljanju križa i svima koji na bilo koji način doprinose kako bi se sačuvala uspomena na poratna stradanja i odala počast nevinim žrtvama stradalim od državnog terora poratne vlasti.

Danas su naši članovi na skupovima u Svetom Ivanu Zelina, na blagoslovu spomen križa u župi Reka kod Koprivnice, a jedna grupa otišla je i u Knin na proslavi Dana pobjede i domovinske zahvalnosti.

Još jedanput svima čestitam Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, a svim žrtvama molim pokoj u zemlji u kojoj počivaju.

Nakon toga prisutnima se obratio prof. dr. Zvonimir Bartolić, predsjednik Matice hrvatske Čakovec koji je u svom iscrpnom izlaganju, zapravo slobodno možemo reći satu povijesti hrvatskog stradanja ukazao na progone i stradanja ljudi i od posljedica komunističkih totalitarnih sustava koji su vladali na mnogim kontinentima, u brojnim zemljama svijeta.

U završnom dijelu komemoracije vlč. Stjepan Markušić, župnik župe Pohođenja Blažene djevice Marije iz Macinca, blagoslovio je novopodignuti križ, a nakon toga položeni su vijenci iza čega je uslijedila molitva.

Kod spomen križa vijenac su položila izaslanstva Matice hrvatske ogranak Čakovec, koje je predvodio predsjednik prof. dr. Zvonimir Bartolić, a u sastavu izaslanstva bili su i Tihomir Benčić i Tomo Blažeka, tajnik. Ispred Društva vijenac su položili i zapalili svijeće Barbara Turk, Anica Vidaček, Zvonimir Trupković, Mario Marcijuš, Martin Banić i Josip Sermak, u ime općine Nedelišće vijenac su položili Željko Kacun, dopredsjednik Vijeća općine i Vitomir Kirić, zamjenika načelnika i predsjednik Vijeća Mjesnog odbora Gornji Hrašćan. Iz Velenja na komemoraciju je došao i Dragutin Šfarić, predsjednik Povjerenstva društva za Republiku Sloveniju i urednik **web** stranice o grobištima, a prisutni na komemoraciji bili su i predstavnici političkih stranaka i udruga s područja općine Nedelišće i Međimurske županije.

Novi spomen križ podignut na grobištu Sep u Gornjem Hrašćanu sastavljen je iz hrastovog drveta i obojan bijelom bojom, a isti je napravljen u stolarskoj radionici Zamuda u Hrašćanu i postavljen uz pomoć članova Društva iz Međimurja koji su pomogli u postavljanju križa. Iskopali su rupu i zabetonirali temelje te napravili prilazne stepenice.

Od osamostaljenja Hrvatske, na području Varaždinske i Međimurske izvedene su dvije ekshumacije, na prijedlog lokalnog stanovništva. Žrtve s grobišta Gajec u Sračincu pokopane su na groblju u Sračincu, a žrtve grobišta "Očura" iz Lepoglave pred nekoliko su godina "privremeno" pokopane u jednu privremenu grobnicu na groblju u Varaždinu.

Kako je 2000 godine prestala s radom Komisija sabora Republike Hrvatske za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava, a nedugo nakon toga i Zakonom je ukinuta, za nadati nam se, da će žrtve iskopane u Sepu biti dostojno pokopane. Da bi se unatoč ukidanju Komisije nastavilo s radom na obilježavanju grobišta ratnog i poratnog razdoblja u Varaždinu je pred devet godina osnovano Društvo za obilježavanje grobišta ratnih i poratnih žrtava, a među osnivačima bili su voditelji i suradnici Istraživačkog središta susjednih Županija. Kasnije je osnovana podružnica u Čakovcu i Virovitici, a preko čelnika formiranog Povjerenstva za Republiku Sloveniju uspostavljena je suradnja na odavanju počasti nevinim žrtvama na svim područjima gdje udruga djeluje.

Kako se pretpostavlja da su žrtve u Sepu pokopane na većem dijelu nasipa za nadati nam se da će stručnjaci obaviti istraživanja i na ostalom dijelu nasipa, barem na dijelu od sadašnjeg "nalazišta" prema postavljenom spomen križu, a možda će se i sada slobodnije početi govoriti o "nalazištima" na ostalim lokacijama, ta ima ih pedesetak na ovom području, samo treba istražiti arhivu ukinute Komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava.

O pronalasku ljudskih kostiju na dijelu nasipa u Hrašćanu izvijestili smo medije, a jedan od komentara u naselju bio je, ***dakle ipak je istina što se priča.***

Fotografije snimio i zapisao sastavio franjo talan, nakon povratka iz Međimurja



